

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Іллінойський університет в Урбана- Шампейн (США)

Католицький університет Андреса Белло (Венесуела)

Монтерейський університет (Мексика)

Варшавський університет менеджменту «Collegium Humanum» (Польща, м. Варшава)

Львівський державний університет внутрішніх справ

Національний авіаційний університет

Національний університет «Одеська морська академія»

Херсонський національний технічний університет

Черкаський державний технологічний університет

Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»

Агенція транскордонного співробітництва «Єврорегіон Нижній Дунай»

СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ: ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ

CURRENT TRANSFORMATIONS IN THE GLOBAL ECONOMY: DEVELOPMENT CHALLENGES AND PRIORITIES

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених

Міжнародний гуманітарний університет (Одеса)

27 жовтня 2023 року

Tallinn
Teadmus

2023

Головний редактор збірника матеріалів конференції:

Рассадникова Світлана Іванівна, к.е.н., доцент, с.н.с., доцент кафедри економіки і міжнародних економічних відносин, Міжнародний гуманітарний університет.

Наукові рецензенти:

Некрасова Любов Аркадіївна, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економіки Національного університету «Одеська політехніка»;

Мігус Ірина Петрівна, доктор економічних наук, професор, директор, Науковий центр інноваційних досліджень (Естонія)

Сучасні трансформації у світовій економіці: виклики та пріоритети розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених / за загальною редакцією Рассадникової С.І. Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 27 жовтня 2023 року. Tallinn: Teadmus, 2023. 244 с.

ISBN 978-9916-9969-6-6

Анотація: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Сучасні трансформації у світовій економіці: виклики та пріоритети розвитку» (Міжнародний гуманітарний університет, Одеса) містить тези виступів учасників, у яких висвітлено теоретико-практичні аспекти соціально-економічних та організаційно-правових трансформацій у світовій економіці.

Ключові слова: світова економіка, соціально-економічні трансформації, організаційно-правові трансформації, міжнародні економічні відносини, пріоритети розвитку.

Abstract: The collection of materials of the International Scientific and Practical Conference of Students and Young Scientists «Current transformation in the global economy: development challenges and priorities» (International Humanitarian University, Odesa) contains abstracts of participants' speeches, which highlight the theoretical and practical aspects of socio-economic, organizational and legal transformations in the world economy.

Keywords: world economy, socio-economic transformations, organizational and legal transformations, international economic relations, development priorities.

ISBN 978-9916-9969-6-6

© Міжнародний гуманітарний університет, 2023

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Громовенко К.В. – д.ю.н., проф., ректор Міжнародного гуманітарного університету.

Члени оргкомітету:

Лефтеров В.О. – д-р псих.н., проф., Перший проректор Міжнародного гуманітарного університету;

Тицька Я.О. – к.ю.н., доц., декан факультету права та економіки Міжнародного гуманітарного університету;

Нестерова К.С. – к.е.н., доц., завідувач кафедри економіки і міжнародних економічних відносин Міжнародного гуманітарного університету;

Апonte Глорія – PhD, професор, Католицький університет Андреса Белло, Венесуела;

Лаві Уоррен – PhD, доцент, Іллінойський університет в Урбана-Шампейн, США;

Малдонадо Алехандро Кастільйо – PhD, професор, університет Монтерей, Мексика;

Артюх О.В. – д.е.н., проф., професор кафедри бухгалтерського обліку та аудиту Одеського національного економічного університету;

Головченко О.М. – д.е.н., проф., професор кафедри економічної теорії та підприємництва на морському транспорті Національного університету «Одеська морська академія»;

Демиденко В.В. – к.е.н., доц., декан факультету економіки та управління Черкаського державного технологічного університету.

Живко З.Б. – д.е.н., проф., професор кафедри менеджменту Львівського державного університету внутрішніх справ;

Наумов О.Б. – д.е.н., проф., професор кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Національного авіаційного університету;

Степанов В.М. - головний наук. співр., д.е.н., професор Державної установи «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»;

Шандова Н.В. – д.е.н., професор, зав. кафедри економіки, підприємництва і економічної безпеки Херсонського національного технічного університету;

шахрайство або зловживання, втрати ключових працівників, розповсюдження конфіденційних даних тощо);

по-п'яте, розвиток та навчання працівників – інвестування в розвиток і навчання працівників допомагає підтримувати їхню компетентність та забезпечує бізнесу більшу гнучкість при прийнятті управлінських рішень;

по-шосте, політика безпеки та чіткі правила – важливо мати встановлені правила і політику безпеки, які регулюють поведінку та взаємодію працівників у процесі виконання їх професійних обов'язків;

по-сьоме, моніторинг і оцінка – систематичне оцінювання дієвості заходів з кадрової безпеки допоможуть ідентифікувати «вузькі місця» та вчасно вживати заходи для їх виправлення.

Можемо зробити загальний висновок, що приділення керівництвом достатньої уваги кожному з компонентів кадрової безпеки стане умовою забезпечення стабільності, продуктивності і довгострокового успіху бізнесу. Тому важливо, щоб керівництво було готовим і приділяло належну увагу всім аспектам кадрової безпеки і спрямувало свій фокус уваги на персонал.

Список використаної літератури:

1. Захарова О.В. Світові тренди як орієнтири розвитку HR-менеджменту в Україні. *Зб. наук. праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. Черкаси, 2022. Вип. 65. С. 32-45.

2. Латишева О.В., Підгора Є.О., Бохонок Л.М. Сутність та процедура планування та моделювання бізнес-процесів системи кадрової безпеки в умовах вітчизняних підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 1. С. 60-67.

3. Швед В.В., Чернокозинська О.А. Теоретико-методологічні засади кадрової безпеки на підприємстві. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. Вип. 3. С. 101-108.

Полтавцев К.В.,

здобувач 4 курсу спеціальності «Облік та оподаткування»

Одеський національний економічний університет

Артюх О.В.,

доктор економічних наук, професор,

Одеський національний економічний університет

АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ПІДПРИЄМСТВ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ

Податки є одним з найважливіших джерел доходів держави, які забезпечують реалізацію соціально-економічних програм та проектів. Для ефективного планування та управління державними фінансами необхідно проаналізувати податкові надходження від різних галузей економіки та визначити їхні тенденції та перспективи.

Галузі економіки, що підлягають оподаткуванню, поділяються на такі категорії:

1. Промисловість - виробництво та переробка продуктів, матеріалів та компонентів.

2. Сільське господарство - вирощування рослин, тварин та продуктів харчування.
3. Транспорт та зв'язок - перевезення пасажирів та вантажів, забезпечення зв'язку.
4. Будівництво - будівництво та ремонт будівель та споруд.
5. Торгівля та роздрібна торгівля - купівля та продаж товарів.
6. Готельно-ресторанний бізнес - надання готельних та ресторанных послуг.
7. Фінансовий сектор та страхування - надання фінансових послуг, в тому числі страхування.
8. Нерухомість та оренда майна - надання в оренду будівель, земельних ділянок та іншого майна.
9. Охорона здоров'я та соціальна допомога - надання медичних та соціальних послуг.
10. Освіта та наука - надання освітніх та наукових послуг.
11. Культура, спорт та розваги - надання культурних та спортивних послуг.
12. Інші види діяльності - діяльність, що не підпадає під жодну з вищезазначених категорій [1].

Проаналізувати податкові надходження у державний бюджет країни бажано у динаміці довоєнних років на підставі статистичних даних (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка податкових надходжень від різних галузей економіки

Назва виду економічної діяльності	2019 рік (млн. грн.)	2020 рік (млн. грн.)	Динаміка, %
Сільське, лісове та рибне господарство	57094	59394	+4
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	104002	94783	-8,9
Переробна промисловість	169007	113796	-32,7
Постачання електроенергії, газу, пари	56439	44741	-20,7
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	6073	6864	+13
Будівництво	25054	24674	-1,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	121386	78697	-35,2
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	66847	59807	-10,5
Тимчасове розміщування й організації харчування	7017	5348	-23,8
Інформація та телекомунікації	32320	35288	+9,2
Фінансова та страхова діяльність	39085	30058	-23,1
Операції з нерухомим майном	21039	1943	-7,6

		8	
Професійна, наукова та технічна діяльність	62969	4854 7	- 22,9
Діяльність у сфері адміністративного обслуговування	14485	1409 6	-2,7
Державне управління та оборона; обов'язкове соціальне страхування	50812	5740 7	+13
Освіта	15056	1716 8	+14
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	17372	2065 5	+18, 9
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	3577	3417	-4,5
Надання інших видів послуг	3088	3138	+1,6
Діяльність домашніх господарств	1,5	4,7	+23 3,3
Інші види діяльності	11988	3475 5	+18 9,9
Усього	88471 1,5	7720 75,7	- 12,7

Джерело: складено за [2; 3]

Як видно з табл. 1, податкові надходження в Україні за результатами 2020 року порівняно з 2019 роком зменшилися на 12,7 % або на 112 635,8 млн. грн. Найбільший спад податкових надходжень зафіксовано у переробній промисловості (-32,7%), оптовій та роздрібній торгівлі; ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів (-35,2%), а також у фінансовій та страховій діяльності (-23,1%). Причинами цього можуть бути економічні наслідки карантинних обмежень, які були запроваджені у березні 2020 року у зв'язку з пандемією COVID-19.

Значне зменшення податкових надходжень також зафіксовано у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (-20,7%) та професійній, науковій та технічній діяльності (-22,9%). Зокрема, зменшення податкових надходжень у постачанні електроенергії може бути пов'язане зі зниженням попиту на електроенергію в зв'язку з економічною нестабільністю.

У той же час найбільший приріст податкових надходжень спостерігався у сільському, лісовому та рибному господарствах (+4%), а також у державному управлінні та обороні; обов'язковому соціальному страхуванні (+13%) та освіті (+14%). Це може бути пов'язано зі збільшенням попиту на продукцію сільськогосподарського сектору та збільшенням державного фінансування в зв'язку з карантинном.

Цікаво, що динаміка податкових надходжень у деяких галузях України покращилася у 2020 році порівняно з 2019 роком. Зокрема, водопостачання, каналізація та поводження з відходами, інформаційні та телекомунікаційні послуги та охорона здоров'я та надання соціальної допомоги збільшили свої податкові надходження на 13%, 9,2% та 18,9% відповідно. Це може свідчити про підвищення обсягів роботи в цих секторах, що мабуть пов'язане з пандемією COVID-19. Зокрема, збільшення податкових надходжень у галузі охорони здоров'я та надання соціальної допомоги може бути пов'язане з підвищенням потреби в цих послугах через зростання кількості хворих на COVID-19 та економічних наслідків пандемії.

З іншого боку, збільшення податкових надходжень у водопостачанні, каналізації та поводженні з відходами може свідчити про підвищення обсягів роботи в цих галузях, що може бути пов'язане зі зростанням населення та зростанням кількості підприємств, які потребують цих послуг.

Також варто звернути увагу на значне збільшення податкових надходжень від підприємств інших видів діяльності (+189,9%) та від домашніх господарств (+233,3%), хоча ці сфери складають незначну частину від загальної суми податкових надходжень.

Сільське, лісове та рибне господарства забезпечили найнижчий внесок до податкових надходжень, Це можна пояснити деякими особливостями оподаткування цих галузей, а саме -низький рівень оподаткування в цих галузях, зокрема через застосування спрощеної системи оподаткування, можливість відстрочки сплати податків для лісових господарств та рибних ферм.

Добувна та переробна промисловість традиційно забезпечують значний внесок до податкових надходжень в Україні, і це можна пояснити кількома факторами. По-перше, ці галузі є дуже великими за обсягом виробництва, що автоматично перетворюється на високі податкові надходження. По-друге, в добувній та переробній промисловості встановлені високі ставки оподаткування (наприклад, в Україні ставка податку на прибуток для підприємств добувної та переробної промисловості на рівні 18 %).

Стабільно значну частку податкових надходжень становить оптова та роздрібна торгівля, в першу чергу за рахунок двох факторів, як-то: високий рівень розвитку торгівлі в країні та ставки податку на додану вартість у розмірі 20%, що є досить високим показником.

Щодо інших галузей, то вони забезпечують менший внесок до податкових надходжень. Це може бути пов'язано з різними причинами, такими як низький рівень оподаткування, невисокий обсяг виробництва або менший попит на продукцію.

Підсумовуючи, можна зазначити, що структура податкових надходжень в Україні відображає специфіку розвитку різних галузей економіки та їхніх особливостей оподаткування. Найбільший внесок до бюджету України здійснюють добувна та переробна промисловість, оптова та роздрібна торгівля, а також сільське господарство. Такі результати можна пояснити великим обсягом виробництва та високим рівнем оподаткування в цих галузях.

Список використаної літератури:

1. Державна податкова служба України: офіційний сайт. URL: <https://tax.gov.ua> . (дата звернення 26.09.2023р.)

2. Структура податкових надходжень за галузями економіки за 2019 рік. *Рейтинг*. Вип. № 1. 2020. URL: [struktura-podatkovykh-nadkhodzhen-za-haluziamy-ekonomiky-za-2019-r.pdf](#) (дата звернення 26.09.2023р.)

3. Структура податкових надходжень за галузями економіки за 2020 рік. *Рейтинг*. Вип. № 1. 2021. URL: [struktura-podatkovykh-nadkhodzhen-za-haluziamy-ekonomiky-za-2020.pdf](#) (дата звернення 26.09.2023р.)

4.

МАТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИБОРУ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	
Бурдейна К.О., Ніколаєв Д.П.	43
НАПРЯМИ ЕКСПОРТУ ЗЕРНА ТА ПІДТРИМКА МОРСЬКОЇ ТА РІЧКОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	
Рожа С.О., Мезіна Л.В.	45
ФІНАНСОВІ ЗЛОВЖИВАННЯ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ	
Нестерович П.Є., Артюх О.В.	47
ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
Вадатурський В.В. , Артюх О.В.	49
ПРОБЛЕМИ ПОДОЛАННЯ ТІНЬОВОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
Константинова Н.С., Артюх О.В.	52
КОМПОНЕНТИ ПОБУДОВИ ДІЄВОЇ СИСТЕМИ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ	
Зубарєва Г.М.	54
АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ПІДПРИЄМСТВ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ	
Полтавцев К.В., Артюх О.В.	56
СУБ'ЄКТИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ	
Федоренко К.А., Артюх О.В.	59
МЕТОДИ СТАТИСТИЧНОГО ВИВЧЕННЯ РИНКУ	
Задорожній С.С., Ніколаєв Д.П.	61